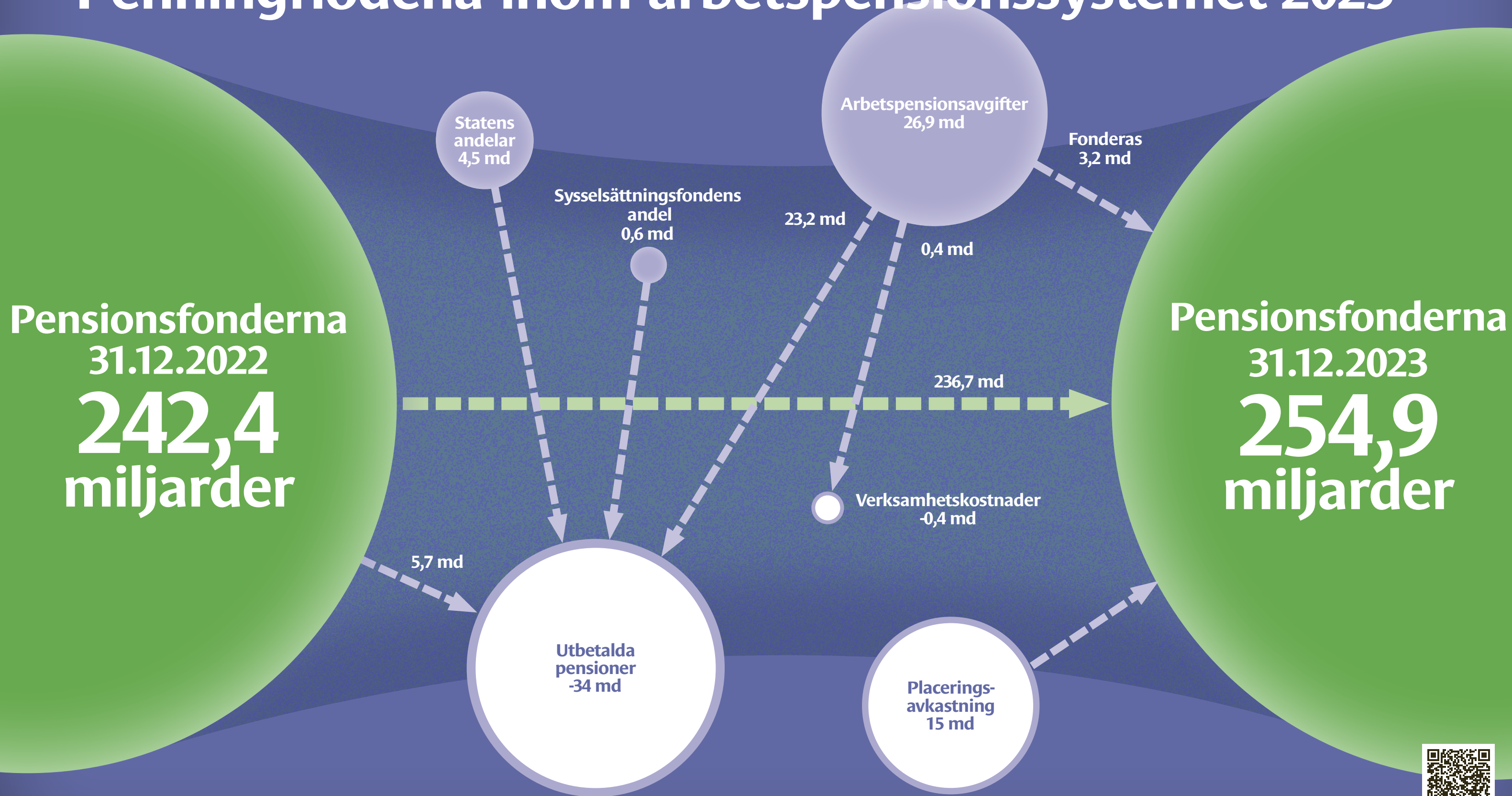

Penningflödena inom arbetspensionssystemet 2023

2023 var ett år av försiktig optimism

Placeringstillgångar för 251 miljarder

I slutet av fjolåret uppgick arbetspensionsförsäkrarnas placeringstillgångar till ca 251 miljarder euro. Arbetspensionssystemets placeringstillgångar är en viktig del av finansieringen av pensionerna.

Ar 2023 var händelserikt på placeringsmarknaden. På det stora hela bestämdes takten på marknaden kraftigt av inflationen. Efter den djupa svackan året innan kom vi igen in på en positiv stig, även om marknadsförväntningarna inför fjolåret från början inte var särdeles optimistiska.

Centralbankerna stramade ytterligare åt penningpolitiken. Styrräntehöjningar blev det på båda sidorna av Atlanten, men finansmarknadens reaktioner till åtstramningarna var rätt måttliga.

Inflationen lugnade sig under året, och månadsdata började snabbt närma sig centralbankernas mål, två procents inflation. Störningarna i tillgången till energi och råvaror som tidigare orsakat prisuppgång hade upphört och kriget i Ukraina, som härjat i mer än ett år, verkade inte heller stressa marknaden.

Strama räntehöjningar efterföljs ofta av en lågkonjunktur. Redan under årets första hälft kom marknaden dock till insikt om att ekonomin kommer att hålla trots högre räntor och att det fortfarande fanns en tillräcklig konsumtionsefterfrågan i efterdyningarna av coronapandemin.

Den allmänna stämningen i ekonomin var bättre än väntat, vilket tillsammans med förväntningarna på eventuella räntesänkningar gav aktiekurserna skjuts till en kraftig höjning på den internationella marknaden.

Ett undantag från detta var aktiemarknaden i Finland, som underpresterade hela året och erbjöd placerarna nollavkastning på sin höjd.

Efter den djupa svackan året innan är vi igen på en positiv stig.

Centrala internationella aktieindex visade emellertid på tvåsiffrig avkastning mot slutet av fjolåret, och aktieplaceringarnas marknadsvärde i arbetspensionsportföljerna ökade med ca 14 miljarder under året. Än en gång framhövdes betydelsen av differentiering i arbetspensionsplaceringarna, i synnerhet i fråga om börsnoterade aktier.

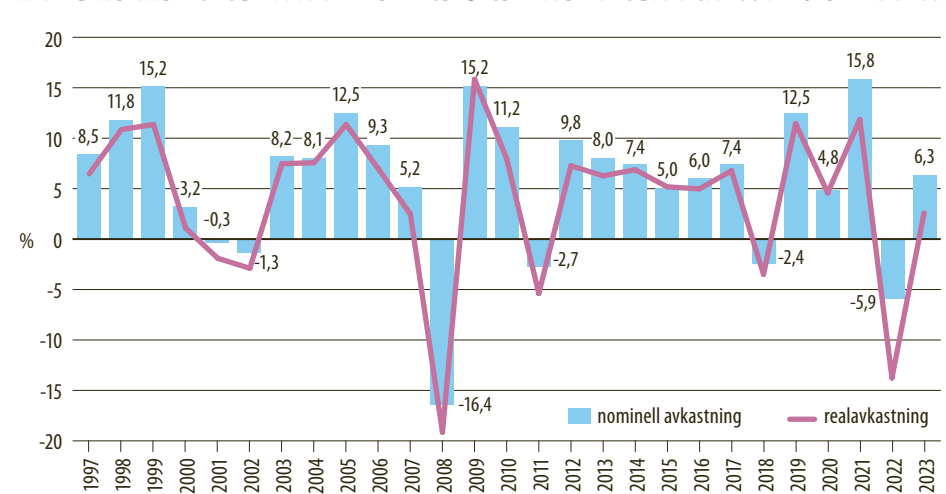
Förväntningarna på sänkta styrräntor avdunstade under årets senare hälft. De strikta centralbanksuttalandena hölls mark-

nadsröntorna uppe. Först alldeles i slutet av året började det se ut som att styrräntesänkningar blir oundvikliga senast följande år.

En faktor som stödde en räntesänkning var den anspråkslösa ekonomiska tillväxten inom EU och euroområdet. I USA blev inflationen stabilare under årets lopp, och det månatliga inflationstalet sjönk med tre procentenheter så att det i december visade på 3,4 procents inflation under året. Inom euroområdet gick inflationskurvan betydligt raskare neråt, från 8,6 procent i januari till 2,9 procent i december.

I december åtföljdes den sjunkande inflationen av en rejäl sänkning av marknadsröntorna, vilket gjorde årsavkastningen på ränteplaceringar ovanligt hög: i genomsnitt var den nominella avkastningen på offentliga utgivares masskuldebrev i arbetspensionsportföljerna 7 procent och på företagslån 9,6.

ÅRLIG AVKASTNING PÅ ARBETSPENSIONSPACERINGARNA 1997–2023 Källa: Tela

Arbetspensionsanstaltarnas nyckeltal år 2023

	Bolag (ArPL, FöPL)	Stiftelser (ArPL)	Kassor (ArPL, FöPL)	MPK (SjPL)	(LFöPL)	Keva staten/VER (OffPL)	Keva medlemsamfund (OffPL)	Övriga ⁹⁾	Sammanlagt
Försäkrade (antal)	1 856 912	10 537	16 148	7 226	52 878	135 438	588 777	23 597	2 691 513
Pensionstagare (antal) ¹⁾	1 094 784	9 810	14 009	7 811	90 830	214 709	422 407	27 522	1 881 882
Lönesumma/arbetsinkomst (mn €)	74 916,1	648,7	673,5	275,6	1 252,6	6 699,4	21 809,2	931,1	107 206,2
Inkomster (mn €)									
Premieinkomst ²⁾	18 410,0	116,7	158,0	52,4	173,4	1 666,3	6 095,6	330,4	27 002,7
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde	8 580,6	124,4	139,7	53,8	25,1	1 651,2	4 222,0	240,4	15 037,1
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde (%)	5,9	6,4	6,8	4,0	8,2	7,7	6,8	5,6	6,3
Nettointäkter av placeringsverksamheten i resultaträkningen	8 010,8	216,5	72,1	55,5	7,2	708,2	4 245,1	162,1	13 477,5
Kostnader (mn €)									
Utbetalda pensioner ^{4) 5)}	19 109,8	220,8	194,1	144,1	930,2	5 311,2	6 747,9	415,1	33 073,2
Totala driftskostnader ⁶⁾	326,2	5,0	6,2	4,2	20,1	16,0	58,1	4,4	440,2
Tillgångar									
Pensionstillgångar ⁷⁾	155 836,8	2 108,7	2 170,3	1 386,4	185,5	22 803,0	66 164,3	4 260,2	254 915,1
Placeringar enligt verkligt värde, mn € ⁸⁾	152 458,6	2 110,8	2 145,4	1 376,4	362,6	22 803,0	65 684,7	4 260,2	251 201,7
Fördelning av placeringarna (basfördelning enligt verkligt värde, %)									
Ränteplaceringar	27,4	25,0	19,5	9,2	37,9	38,4	27,3	35,8	28,3
Aktieplaceringar	49,7	49,0	52,0	55,0	45,4	53,6	58,9	51,7	52,5
Fastighetsplaceringar	10,5	15,3	28,0	18,8	11,7	3,9	6,9	8,9	9,2
Övriga placeringar	12,4	10,7	0,4	16,9	5,0	4,1	6,9	3,6	10,0
Solvens									
Solvenskapital sammanlagt	32 489,0	535,7	695,7	638,0	-	-	-	-	34 358,4
Solvensgräns €	20 370,3	269,0	312,0	199,7	-	-	-	-	21 151,0
Solvenskapital / solvensgräns €	1,6	2,0	2,2	3,2	-	-	-	-	1,6
Solvensgrad (%)	126,3	134,1	147,2	185,3	-	-	-	-	127,0

- En pensionstagare kan få pension från flera pensionsanstalter.
- I premieinkomsten ingår inte den andel som bekostas ur statsbudgeten, FöPL 485,0 mn €, SjPL 62,9 mn €, LFöPL 791,4 mn € och OffPL staten 3 174,2 mn €.
- Stiftelsernas premieinkomst inkluderar återbäringar till arbetsgivare på grund av beståndsöverföringar.
- Inkl. AF-andelen för andra än Keva (medlemsamfund, staten och KPF) hos vilka den ingår i premieinkomsten.
- Inkl. statens andel av FöPL.
- Exkl. placeringsverksamhetens kostnader.
- FöPL-tillgångarna inkl. premieansvar, LFöPL-tillgångarna är ansvarsskuld, Keva-medlemsamfundens tillgångar är pensionsansvarsfond, Keva staten och KPF-tillgångarna är placeringstillgångar.
- I placeringarna ingår inte försäkringsavgifter- eller andra fordringar. I LFöPL-kolumnen inkluderar placeringstillgångarna också olycksfallsförsäkringens tillgångar.
- Övriga inkluderar Kyrkans Pensionsfond, FPA-personalens pensionssystem och Finlands Banks pensionsfond.

På en marknad med kraftiga ränterörelser erbjöd också aktier och alternativa placeringar positiv avkastning. Placeringsförkluster medfördes endast och som förväntat av fastighetsplaceringar, eftersom en stigande räntenivå minskar efterfrågan på fastigheter och således också fastighetsplaceringarnas marknadsvärden. Trots förlusterna av fastighetsplaceringar ökade placeringstillgångarna för finansiering av arbetspensionerna under fjolåret med långt över tio miljarder euro, till ca 251 miljarder euro.

Av det finländska arbetspensionssystemets placeringstillgångar hade vid slutet av året mer än hälften, 56 procent, placerats i aktier, dvs. börsaktier, onoterade aktier och riskkapitalinvesteringar, 26 procent i ränte- och penningmarknadsinstrument, 9 procent i fastigheter och 9 procent i övriga placeringar, bland annat hedgefonder.

Aktieplaceringarnas andel i fördelningen av placeringarna ökade med tre procentenheter och ränteplaceringarnas andel minskade med två procentenheter. Dessutom minskade fastighetsplaceringarnas andel med en procentenhet, medan andelen alternativa placeringar hölls oförändrad. Aktiernas relativa andel ökade på grund av deras positiva marknadsutveckling.

En femtedel (21 procent) av placeringstillgångarna fanns i Finland i slutet av fjolåret. En knapp femtedel, 17 procent, var placerade inom euroområdet. Huvuddelen av arbetspensionssystemets placeringar, 62 procent allt som allt, finns på den globala marknaden, bl.a. Nordamerika, Japan och också tillväxtländer, visserligen i betydligt mindre utsträckning.

Avkastningen på arbetspensionsplaceringarna skulle ha varit reellt negativ år 2023 utan avkastningen från den internatio-

nella aktiemarknaden. I själva verket har arbetspensionsplaceringarna i allt ökande grad allokerats utomlands under 2000-talet. Den huvudsakliga finansieringskällan för pensioner är dock premieinkomsten, de arbetspensionsavgifter som flyter in. Med en stor andel inhemska placeringar skulle pensionssystemets risker så att säga ligga i samma korg, när både premieinkomsten och placeringsavkastningen skulle komma från samma marknad. I synnerhet i fjol accentuerades betydelsen av allokering i utlandet i och med att den finländska aktiemarknaden trampade på stället.

Placeringsavkastningen år 2023 var nominellt 6,3 procent och reellt, korrigerad med den årliga inflationen, 2,6 procent. Sedan år 1997 har den nominella avkastningen i snitt varit 5,8 procent om året och den inflationskorrigerade reella avkastningen i snitt 3,8 procent om året. /

Internationell avkastningsjämförelse

Finlands pensionsfonder avkastar på medelnivå

Aktiemarknaden hämtade sig i fjol, men inflationen tärde på realavkastningen.

De finländska pensionsplaceringarna nådde i fjol en nominell avkastning på 6 procent i snitt, men realavkastningen sjönk till -0,2 procent, när inflationen mäts med hela årets medelvärde.

Sverige och Finland hade högre inflation än de övriga jämförelseländerna under året och det försvagade realavkastningen avsevärt.

I en internationell jämförelse ligger vi efter de bästa pensionsplaceringarna. Under en 15-årsperiod (2009–2023) går de utländska pensionsaktörernas genomsnittliga realavkastning upp till 5,3 procent. De finländska pensionsplaceringarna nådde en realavkastning på 4,6 procent.

Finland hade högre inflation än de övriga länderna, vilket försvagade realavkastningen.

Den nominella avkastningen för pensionsplaceringarna i olika länder blev i genomsnitt 8,2 procent år 2023. Realavkastningen blev dock bara 2 procent till följd av den höga inflationen. Avkastningen blev ändå klart bättre än under året innan, som var svårt. År 2022 var den genomsnittliga av-

kastningen -8,4 procent och realavkastningen -14,7 procent.

Siffrorna framgår av Pensionsskyddscentralens (PSC) årliga internationella jämförelse av placeringsavkastning.

Den bästa avkastningen i PSC:s jämförelse nåddes av de tre största buffertfonderna i världen: norska SPU, japanska GPIF och sydkoreanska NPS. Den norska och den japanska fonden nådde rentav upp till mer än 14 procents realavkastning. Den koreanska fondens realavkastning översteg också 9 procent.

Den norska SPU-fondens höga avkastning förklaras delvis av den höga aktievikten, 70 procent, varav en stor del på USA-börsen, som fick skjuts av teknologijättarna. Den japanska fonden gagnades bl.a. av avkastningen på den japanska aktiemarknaden. Japans aktieindex steg med nästan 33 procent under året.

Den svagaste avkastningen i jämförelsen fick den svenska buffertfonden AP6, som specialiserat sig på riskkapital. Dess realavkastning var -5,1 procent.

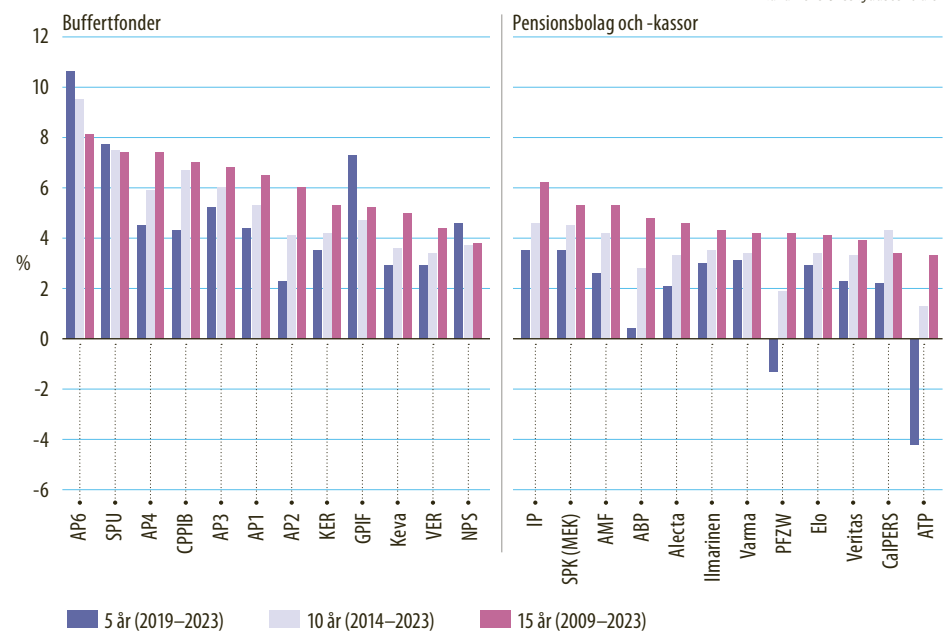
PSC:s internationella jämförelse av placeringsavkastning omfattar 24 pensionsplaceringar i nio länder. Stora aktörer i Nordeuropa, Nordamerika och Asien är med. Åtta finländska pensionsplaceringar är med i jämförelsen.

Arbetspensionsplaceringarna har indelats i två grupper utifrån sina risktagningssätt: pensionsbolag och -kassor som omfattas av solvensreglering och buffertfonder som inte har pensionsansvar att täcka men vilkas placeringsverksamhet regleras aktör-specifikt.

Av de finländska aktörer som är med i jämförelsen omfattas pensionsbolagen och

Årlig avkastning på arbetspensionsplaceringarna åren 1997-2023, %

Källa: Pensionsskyddscentralen

Sjömanspensionskassan av solvensreglering, medan Statens pensionsfond, Keva och Kyrkans pensionsfond räknas som buffertfonder.

Jämförelsen mellan dessa två grupper visar att buffertfondernas realavkastning under 15 år har varit 6,1 procent i genomsnitt. Pensionsbolagens och -kassornas realavkastning var ca 4,5 procent.

Mika Vidlund
kontaktchef
Pensionsskyddscentralen

Ökade förväntningar på placeringsverksamheten

Såsom analytiker Kimmo Koivurinta, Tela, i sin artikel på föregående uppslag visar är det betydelsefulla med tanke på arbetspensionssystemets hållbarhet den reella avkastningen på fonderade placeringstillgångar på lång sikt.

Enligt lagen ska pensionsmedlen placeras på ett inkomstbringande och betryggande sätt. För närvarande utreds en reform av placeringsverksamheten i enlighet med det som skrivits in i regeringsprogrammet om pensionssystemet.

– Bättre avkastning ska eftersträvas genom att höja risknivån i placeringarna. Med placeringsreformen som är under arbete eftersträvas en stärkning av pensionssystemets finansiering på lång sikt, säger Koivurinta.

En höjning av risknivån, som placeringsreformen kan medföra, skulle öka marknadsvängningarna i fråga om placeringstillgångarna på kort sikt.

– Då måste man förstå att kraftigare svängningar av marknadsvärdet statistiskt innebär bättre avkastning på lång sikt, konstaterar Koivurinta.

En ökning av den långsiktiga avkastningen ökar tillgångarna och stärker det finansiella underlaget för pensionerna i framtiden.

Bolagens omkostnadsandelar jämförs för första gången

TEXT: JAAKKO AHO

I arbetspensionsförsäkringsavgifterna ingick år 2023 för första gången en omkostnadsdel som fastställdes separat för varje bolag enligt ArPL. Målet med ändringen av omkostnadsdelen var att göra det klarare hur avgiften bestäms och effektivisera verkställigheten.

Tidigare var omkostnadsdelen i ArPL-avgiften densamma för alla och den skulle vara tillräcklig för varje aktör. Under tidigare år översteg premieinkomsten till denna del de årliga omkostnaderna. Ännu år 2022 var arbetspensionsbolagens omkostnadsöverskott sammanlagt 122 miljoner euro.

I och med det nya förfarandet uppstod det bara 26 miljoner euro omkostnadsöverskott i fjol.

I vår tabell över arbetspensionsbolagens bokslutsuppgifter anges också detta som en egen punkt. ArPL- och FöPL-verksamheten har specificerats i tabellen.

Små arbetsgivares avgiftsnivå jämkades med en separat, gemensamt bekostad post på 47 miljoner, eftersom skötseln av deras försäkringar är dyrare. Omkostnader för invalidpensionsavgöranden täcktes för 22 miljoner euro av avgiftens invalidpensionsdel.

De exakta beräkningsreglerna för ArPL-försäkringsavgiftens omkostnadsdel framgår av de av social- och hälsovårdsmi- nisteriet godkända beräkningsgrunderna för varje arbetspensionsbolag, som finns på webbplatsen Telp.fi.

Tidigare fördelades omkostnadsöverskottet som en del av kundåterbäringarna. Numera sänker den avgiftens omkostnadsdelar, och kundåterbäringarna bildas helt enligt överföringen från solvenskapitalet. Därför var överföringen till kundåterbäringar i slutet av år 2023 mer än 100 miljoner euro mindre än året innan.

Medverkande

Jaakko Aho
Aktuarichef
PSC

Kimmo Koivurinta
Analytiker
TELA

Henna Iire
Matematiker
PSC

Maija Schroll
Statistikplanerare
TELA

Redaktion: Anne Iivonen, Pensionsskyddscentralen
Utgivare: Pensionsskyddscentralen och
Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf

Arbetspensionsanstaltens bokslutssiffror publiceras i tidskrifterna Työeläke och Arbetspension och i e-tidningen Työeläkelehti.fi, och på webbplatserna Etk.fi-, Tela.fi- och Julkari.fi.

